

sten snel uit het hun omringende gesteente willen bevrijden. Als we op één excursie verscheidene ontsluitingen hebben bezocht, letten we erop dat we bij het prepareren de vondsten van de verschillende groeven niet door elkaar halen. Aandacht en rust is een eerste vereiste voor het prepareren van onze vondsten!

Het schoonmaken en prepareren

Neem bij voorkeur een binoculair, of minstens een goed vergrootglas, om mee te werken. Grote zeeëgels, zoals de *Hemipneustes*, nooit in een bak water leggen om daarna met een harde borstel af te boenen. Door de grote mond- en anusopening dringt water de zeeëgel binnen, waarbij de kalk in het fossiel uitzet, zodat zijn corona (schaal) breekt en onze mooie vondst verloren is. Met een oude, harde tandenborstel proberen we de mergel te verwijderen. De hardere kalk verwijderen we met een z.g. snijnaald, een driehoekig instrumentje, dat gebruikt wordt in de leerindustrie, of met preparenaalden, die op geologische beurzen te koop zijn. Oude tandartsinstrumenten kunnen ons ook van pas zijn. Nooit een fossiel met een mes schoonschrapen. De kleine details, zoals de tuberkels bij zeeëgels (dit zijn kleine putjes of verhogingen waarop de stekels hebben

gestaan), schrapen we dan geheel weg. Alle kleine details waarop het fossiel gedetermineerd (op naam gebracht) kan worden zijn dan verloren gegaan.

Heel aardig is het, een klein stukje moedergesteente te laten waar het is, zodat het fossiel hierop rust. Bij *Callianassa*, een krab, is dit zelfs de enige manier, omdat de fossiele schaal heel dun is en het fossiel niet is vrij te prepareren.

Zijn onze vondsten alle schoongemaakt? Er zullen er wel enkele verloren zijn gegaan, maar al doende leert men.

Ons werk is nog niet af. Er moet nog gedetermineerd worden. Moeilijk, maar er bestaat gelukkig veel literatuur waaruit wij kunnen putten. Hierbij denken we aan eerder verschenen Gea's en, voor het Limburgse gebied, aan het Natuurhistorisch Maandblad en diverse speciale uitgaven. Ook kunnen we tegenwoordig wel bij universiteitsbibliotheken terecht. Wij houden er natuurlijk een kaartsysteem op na. Ieder fossiel krijgt aan de minst mooie zijde een plakkertje of iets dergelijks met een nummer, dat correspondeert met het nummer op een kaart. Op deze kaart staan uitgebreide gegevens omtrent het fossiel en zijn herkomst. Daarna kunnen de vondsten worden opgeborgen in vitrines, kasten of een ander opbergsysteem.

HET EI VAN COLUMBUS: tips van amateurs voor amateurs

Driedekszeef voor microfossielen

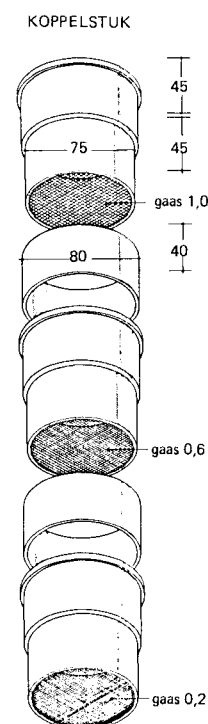
Voor belangstellenden in de micropaleontologie en verzamelaars van zandmonsters kan de aanschaf van de nodige zeven flink in de papieren lopen. De prijs bedraagt al gauw enkele honderden guldens. Een goedkope setje maakt u als volgt :

Koop bij een bouwmarkt drie koppelstukken en een recht stukje pijp van pvc, met een diam. van 80 mm. Daarnaast hebt u drie stukjes zeefgaas nodig, met maaswijdten van 0,2 mm, 0,6 mm en 1 mm. De aanschaf van het gaas kan een probleem vormen, doordat dit niet in de kleinhandel verkrijgbaar is. Misschien dat collectieve aanschaf een oplossing is. Een leverancier is de firma Tamson in Zoetermeer.

Het zeefgaas knipt u in stukjes van 85 x 85 mm. Om het gaas aan de onderzijde van de koppelstukken te bevestigen (zie afb. 1) hebt u een elektrisch kookplaatje nodig, dat u zodanig verwarmt, dat het smeltpunt van pvc wordt bereikt. Nu legt u een velletje aluminiumfolie tegen het vastplakken en een stukje zeefgaas op het kookplaatje en drukt u een koppelstuk met de onderkant stevig op het gaas. Als u het pvc ziet smelten draait u het koppelstuk om en laat het afkoelen. Met schaar en vijl maakt u alles met de buitenkant gelijk. Door de drie zeven met behulp van de tussenringen in elkaar te plaatsen, ontstaat een driedekszeef, die goedkoop en praktisch is.

W.B. Vader

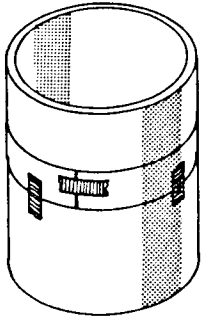
Afb. 1. Een goedkope driedekszeef.

Aftekenen

Het recht aftekenen en afzagen van buis met grote diameter gaat gemakkelijk met de volgende truc: wikkel een rechte strook papier zodanig om de pijp, dat de strook rondom aansluit. Even vastzetten met een plakbandje (afb. 2). De pijp is dan automatisch haaks afgetekend. Inzagen rondom langs de papierstrook. Dus niet, zoals een boterham, in een keer van boven naar beneden doorzagen. Dat gaat altijd scheef.

J.G. Schilthuisen

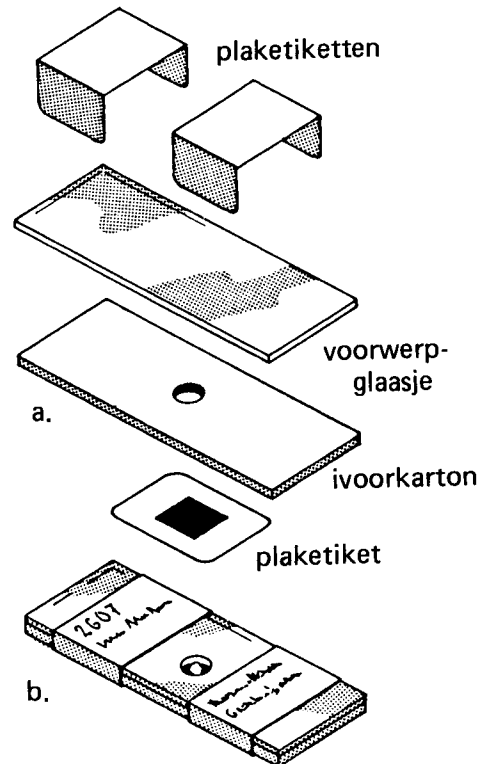
Afb. 2. Aftekenen van buis met grote diameter.

Opbergen van microfossielen

Voor het opbergen van microfossielen gebruikt ondergetekende speciale houdertjes, die samengesteld zijn uit een voorwerpglasje en een stukje ivoorkarton. Het karton wordt in stukjes gesneden van 76 x 26 mm (dat zijn de afmetingen van de voorwerpglasjes die men bij microscopisch onderzoek gebruikt) en met een normale papierperforator in het midden van een gat voorzien. Het gat wordt aan de onderzijde afgesloten met een zelfklevend etiket, voorzien van een dun stukje zwart papier dat iets groter is dan de perforatie (afb. 3). De uitgelezen microfossielen gaan in de holte van het kartonnetje en worden afgedekt met een voorwerpglasje. Het geheel wordt bijeen gehouden door twee zelfklevende etiketten van 20 x 50 mm. De etiketten worden tevens gebruikt voor de informatie over de inhoud.

Voorwerpglasjes zijn o.a. verkrijgbaar bij Euromex te Arnhem; de rest van het materiaal bij de kantoorboekhandel.

W.B. Vader

Afb. 3. Houders voor microfossielen; a. de onderdelen; b. gemonteerd.

Kleurschakeringen herkennen

Hebt u ook zo'n moeite om alle kleurnuances vanuit de legenda te herkennen op geologische of geografische kaarten? Ik soms wel. Een probaat hulpmiddel vind ik dan een vergrootglas van 2 à 3 x lineair.

Zo'n gedrukte kleur is namelijk samengesteld uit puntjes van verschillende basiskleuren, onderling in een bepaalde stand en per kleur vaak verschillend van grootte. In drukkersterm: vier- of meerkleuren-rasterdruk.

Met een vergrootglas in de hand worden geringe kleurverschillen opeens veel duidelijker, doordat uw oog ook dat rasterpatroon in de beoordeling betreft. Bij het vergelijken van het blokje in de legenda met het kleurvlak op de kaart hebt u daaraan een extra houvast. Probeer het maar eens, het werkt.

Wim Mann

Boekbesprekingen

Gids voor fossiele zoogdieren, door drs. G.F. Willemsen; uitg. Thieme, Zutphen, 1987; formaat 16 x 22 cm, 77 pag., vele tekeningen en zw/w-foto's; prijs f 22.50.

Wanneer je kennis van zaken, liefde voor het onderwerp en een onmiskenbaar schrijftalent combineert, krijg je een resultaat als in deze gids is bereikt. In dit vrij dun ogende boekje is een uitgebreid onderwerp

zo behandeld, dat ook degene die geen voorkennis had, aan het eind gekomen, het idee kan hebben van klok en klepel te weten.

Fossiele zoogdieren zijn "in" tegenwoordig, zeker gestimuleerd door het aanstekelijk enthousiasme van de leden van de Werkgroep Pleistocene Zoogdieren met hun tijdschrift *Cranium*. Een systematisch opgezette entree om in dit uitgebreide vakterrein enigszins wegwijs te worden ontbrak echter tot dusver. In de Gids voor